

POSTANOWIENIE

Dnia 6 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku J. C. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą E. [...] przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. z udziałem zainteresowanej K. U. o podleganie ubezpieczeniom społecznym i podstawę wymiaru składek, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 6 marca 2019 r., skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 12 października 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądza od wnioskodawcy na rzecz pozwanego organu rentowego kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 października 2017 r., III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację wnioskodawcy – J. C. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą E. [...] (płatnik) oraz K. U. (zainteresowana), od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 28 stycznia 2016 r., którym oddalono odwołanie płatnika od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w W., stwierdzającej że zainteresowana podlegała obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu w okresie od dnia 1 stycznia 2012 r.

do dnia 30 czerwca 2012 r. jako osoba wykonująca umowę o świadczenie usług, do której zgodnie z k.c. stosuje się przepisy dotyczące zlecenia oraz określającej wysokość podstawy wymiaru składek na te świadczenia we wskazanych w decyzji okresach.

Sąd Apelacyjny, dzieląc ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, wskazał, że zakres obowiązków zainteresowanej obejmował w istocie schematyczne, powtarzające się czynności związane z przeprowadzeniem spisu produktów w magazynie z natury i skonfrontowaniem zastanego stanu z treścią gazetki reklamowej. Wynagrodzenie zainteresowanej w przypadku każdej z umów zależało w rzeczywistości od ilości wykonanej wcześniej pracy/czynności w ramach zleconych zadań spisowych. Wykonywanych przez zainteresowaną czynności nie można uznać za przejaw realizacji dzieła rozumianego jako określony rezultat o indywidualnym charakterze w rozumieniu art. 627 k.c. Zdaniem Sądu oceniane umowy charakteryzowały się w przeważającym stopniu cechami umowy o świadczenie usług (art. 750 k.c.), a nie umowy o dzieło (art. 627 k.c.). Były one zawierane na trzy miesiące i w ramach tych umów zainteresowana realizowała różne ilości spisów jej powierzonych. Umowy te były ponadto (co istotne), podpisywane już po wykonaniu określonych spisów w okresie trzech miesięcy. Stąd w spornych umowach wskazywano już konkretne kwoty, które już były wypracowane przez zainteresowaną (przy wcześniej ustalonej stawce za spisany produkt lub za brak produktu w miejscu spisowym) i rozliczone w ramach poszczególnych spisów. Sąd uznał, że pomiędzy odwołującym się płatnikiem a zainteresowaną doszło do zawarcia umów o świadczenie usług (art. 750 k.c.) i ten stosunek prawny uzasadniał objęcie tej ostatniej obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowymi i wypadkowym zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm., dalej „ustawa systemowa”).

Skargę kasacyjną od tego wyroku, zaskarżając go w całości, wniósł pełnomocnik płatnika i zarzucając naruszenie prawa materialnego – art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej, w związku z artykułami 627 - 646 k.c. i art. 750 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że umowy zawarte przez zamawiającego

nie były umowami o dzieło w rozumieniu kodeksu cywilnego; art. 65 § 2 k.c. przez jego niezastosowanie i oparcie się na dosłownym brzmieniu umów zawartych pomiędzy stronami, a także pominięciu zgodnego zamiaru stron i celu umów zawieranych drogą e-mailową; art. 627 k.c. w związku z 628-646 k.c. przez ich błędną wykładnię i w konsekwencji nieprawidłowe uznanie, że sporne umowy nie były umowami o dzieło, podczas gdy umowy te zawierały wszystkie prawnie istotne cechy umów o dzieło (...); art. 734 k.c. w związku z art. 750 k.c. przez ich błędną wykładnię i w konsekwencji nieprawidłowe uznanie, że sporne umowy były umowami o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy o zleceniu, podczas gdy umowy te zawierały wszystkie prawnie istotne cechy umów o dzieło oraz nie zawierały prawnie istotnych cech umów zlecenia, tj. brak obowiązku osobistego wykonania umowy, brak prawa do zwrotu poniesionych wydatków; art. 627 k.c. w związku z art. 628 § 2 k.c., art. 629 k.c., art. 630 § 1 i art. 630 § 2 k.c. przez ich błędną wykładnię i w konsekwencji uznanie, że do powstania oznaczonego dzieła, które ma być wykonane w ramach umowy o dzieło nie mogą prowadzić powtarzalne czynności, podczas gdy prawo nie ogranicza rodzaju czynności jakie mogą prowadzić do powstania dzieła; art. 628 k.c., art. 629 k.c., art. 631 k.c., art. 632 § 1 k.c., 639 k.c. przez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że w umowach o dzieło wynagrodzenie nie może być uregulowane przez podanie w umowie podstawy jego ustalenia i konsekwencji nieprawidłowe uznanie, że sposób ustalania wynagrodzenia w spornych umowach nie był zgodny z tymi przepisami podczas gdy odpowiadał on uregulowaniom zawartym w tych przepisach; art. 738 § 1 k.c. w związku z art. 356 § 1 k.c. w związku z art. 627 k.c. przez jego błędną wykładnię i w konsekwencji uznanie, że możliwość powierzenia wykonania umowy osobie trzeciej jest charakterystyczna dla umów zlecenia, podczas gdy jest to cecha charakterystyczna dla umów o dzieło. Wskazał także na naruszenie przepisów postępowania - art. 382 k.p.c. w związku z art. 627 i następne k.c. przez zaniechanie, pomimo zgromadzenia odpowiedniego materiału dowodowego, poczynienia jednoznacznych i nie sprzecznych ustaleń faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, co miało istotny wpływ na wynik sprawy.

Pełnomocnik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W ocenie pełnomocnika, „w świetle zebranego materiału dowodowego i poczynionych przez sądy obu instancji ustaleń faktycznych nie budzi żadnych wątpliwości, że przedmiotem zobowiązań wykonawcy w ramach umów zawieranych z zamawiającym było wykonanie przez niego elektronicznych baz danych, które są oznaczonymi dziełami, wobec czego zawierane umowy były umowami o dzieło,(...)”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik organu rentowego wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie ma uzasadnienia.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje na oczywistą zasadność skargi (tak jak w ocenianej sprawie), to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01,

OSNP 2003 nr 18, poz. 437). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

W kontekście wskazywanej przez pełnomocnika płatnika oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy wskazać, że w utrwalonym orzecznictwie Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż umowa o dzieło i umowa zlecenia należą do umów o świadczenie usług, jednak ich zakresy są odrębne. Niewątpliwie każda umowa o dzieło należy do kategorii umów rezultatu, jednak nie każda umowa rezultatu może być podporządkowana przepisom umowy o dzieło. Ponieważ umowa zgodna z wolą stron nie może być sprzeczna z ustawą (art. 58 § 1 k.c.), przeto swoboda stron przy zawieraniu umowy nie jest nieograniczona (art. 353¹ k.c.). Inaczej rzecz ujmując, skoro wola stron nie może zmieniać ustawy, to strony nie mogą nazwać umową o dzieło zobowiązania, którego przedmiotem nie jest dzieło w rozumieniu art. 627 k.c. (por. wyrok z dnia 26 marca 2013 r., II UK 201/12 (niepublikowany)). Z kolei w wyroku z dnia 18 kwietnia 2012 r., II UK 187/11 (OSNP 2013 nr 9-10, poz. 115) Sąd Najwyższy stwierdził, że rezultatem pracy i umiejętności ludzkich, o których stanowi art. 627 k.c. nie może być sama czynność, a jedynie wynik tej czynności. Dzieło musi bowiem istnieć w postaci postrzegalnej, pozwalającej odróżnić je od innych przedmiotów i uchwycić istotę osiągniętego rezultatu. Wykonanie określonej czynności lub powtarzających się czynności, bez względu na to, jaki rezultat czynność ta przyniesie, jest czynnością charakterystyczną dla umów zlecenia (art. 734 § 1 k.c.) oraz umów o świadczenie usług nieuregulowanych

innymi przepisami (art. 750 k.c.). W konsekwencji, o ile przyjmujący zamówienie w umowie zlecenia (umowie o świadczenie usług) nie bierze na siebie ryzyka pomyślnego wyniku spełnianej czynności, to odpowiedzialność strony przyjmującej zamówienie w umowie o dzieło jest odpowiedzialnością za rezultat. Z uwagi na powyższe w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że umową o dzieło nie są czynności polegające na przemieszczaniu i układaniu drewna w stosy (por. wyrok z dnia 28 marca 2000 r., II UK 386/99, OSNAPiUS 2001 nr 16, poz. 522); obowiązki polegające na dozorowaniu obiektów (por. wyrok z dnia 9 lipca 2008 r., I PK 315/07, OSNP 2009 nr 23-24, poz. 310); powtarzalne tłumaczenia dokumentów branżowych nie wykraczające poza zwykłe czynności translatorskie (por. wyrok z dnia 6 kwietnia 2011 r., II UK 315/10, OSNP 2012 nr 9-10, poz. 127); prowadzenie szkolenia dla kandydatów na kierowców (por. wyrok z dnia 18 kwietnia 2012 r., II UK 187/11, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 115); odpeschczanie śliwek (por. wyrok z dnia 26 marca 2013 r., II UK 201/12, LEX nr 1341964).

Tym się kierując, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., uwzględniając taryfowe wynagrodzenie pełnomocnika organu rentowego zgodnie z § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265).